

Valódi drágakő lett Mega 21 rubinja

Feszült várakozást követően 2023. november 29-én végre egy helyi mozi is bemutatta Ciprian Mega *21 de rubini* című filmjét, melynek jelentős részét Nagyváradon forgatták.

Az alkotás nemcsak az ortodox papként is működő író-rendezőnek, hanem a széleskörű váradi publikumnak is a „szerelemgyereke”, hiszen a februári forgatás néhány hétre lázba hozta az egész várost, több száz statisztát mozgató meg, és olyan nemzetközi sztárokat hozott Nagyváradra, mint az amerikai Mickey Rourke, az olasz Elisabetta Pellini vagy a francia Anthony Delon. Az előbemutató minden kétséget eloszlatva igazolta, hogy Ciprian Mega „21 rubinja” nem egy vásári bóvli, hanem valódi drágakő: egy feddhetetlen szakmaiságú, színvonalas szerzői film, amelyet kiváló rendezői és operatőri munka fémjelez, és amely méltán emeli a nemzetközi filmipar porondjára mind a szerzőt, mind a szecessziós pompájában oly sok jelenetben tündöklő Nagyváradot.

A *21 de rubini* profi módon felépített, két történeti síkon párhuzamosan futó román film – izgalmas politikai thriller és kőkemény egyéni dráma, amely olyan aktuális témákat tárgyal, mint a görögkeleti egyházon belüli korrupció, szexuális kilengések, európai integráció vagy épp a szocializmus lélektani és társadalmi hagyatéka a mai

Romániában. A történet központjában a Corina Moise által alakított fiatal ügyész, Nina áll, aki csapatával az ortodox egyház legfelsőbb szintjéig terjedő korrupciós hálózat lebuktatásán dolgozik. Amikor fiatalkora ellenére főügyési posztra jelölik, olyan politikai viharba kerül, amelynek nemcsak ő maga, hanem közvetlen környezete is áldozatául eshet. Szélmalomharcában olyan alakokkal ütközik, mint a romániai ortodox pátriárka (szerepében a váradi színész, Şerban Borda), az excentrikus amerikai államtitkár

(megformálójá Mickey Rourke), az Európai Bizottság vasakarátú képviselőnöje (Elisabetta Pellini), vagy épp Nina orosz származású szeretője, Yuri (Alain és Nathalie Delon színészek fia, Anthony).

Várad közkedvelt helyei köszönnek vissza a filmvászonról

A film épp a nagyváradai neológ zsinagógában felvett jelenettel indít, melyben Rourke karaktere szónokol. Az operatőr már a kezdetektől többféle képvilággal kínálja meg a nézőt, ügyes vágásokkal váltva a politikai beszédet mutató meleg, statikus képekről a közbeékelt, drámai hatást keltő, kézikamerás felvételekre, melyek éles kontrasztot teremtenek a politikai szereplők csillogó közéleti világa és a rendszerükben szenvedő egyének elszigeteltsége és belső kálváriája között.

A váradai látkép jellegzetes helyszínei gyakran megjelennek a filmben – a felújítás előtti Garasos híd, a központi zsinagóga és a Bémer tér, öreg fáival a Sebes-Körös partja, a Fő utca és az Astoria szálló, a Nagysándor utca, a városi kórház kápolnája, valamint közkedvelt éttermek és kávézók köszönnek vissza rendre a mozivászonról. A jelenkorban játszódó jelenetek közé szöve rajzolódik ki ugyanakkor a néző előtt egy régebbi történet, ami már nem nagyvárosi környezetben játszódik, hanem vidéken.

Egybeszótt történeti szálak

A rendező jelzés nélkül vált a múltbéli jelenetekre. A néző csak a rádióban felhangzó hírfoszlányokból

következtetheti ki, hogy a második történeti szál valamikor a kilencvenes évek végén játszódik. Belgrád bombázása, a *Playboy* magazin első romániai számának megjelenése, várakozás II. János Pál pápa bukaresti látogatására és a közlegő napfogyatkozásra az ezredfordulón – ezek a hírfoszlányok szolgálnak támpontként az időszakra, amelyben járunk. Ezt támasztja alá a film képvilága is, amely a múltban játszódó jeleneteknél a '90-es évekre jellemző grízés, kontrasztos képekre vált – a következetes operatőri munkát dicsérve.

A helyszín: Mideni és Zădărniceeni fiktív román falvak, ahol egy egyszerű, munkásosztálybeli családnak súlyos anyagi és erkölcsi megpróbáltatásokon kell keresztülmennie, amikor egyetlen fiukat, Georgét (szerepében az elsőfilmes Mihnea Moldoveanu) csak zsíros kenőpénzek fejében hajlandók felvenni az ortodox papi szemináriumba. Mikor szembesülnek azzal, hogy a tudás nem elegendő a bekerüléshez, és a nagyszülők egész életen át összekuporgatott megtakarítása csupán a legalsó szint megvesztegetéséhez elegendő, ami után a korrupciós hálózatnak számos további szintjén át kell még menniük, olyan morális dilemmákkal szembesülnek, amelyekbe az egész család beleroppan. A kitalált helységek névválasztása nem véletlen. Bár érezhetően valós eseményeket dolgoz fel, a konkrét helyszín nem lényeges a történet szempontjából, hiszen rendszerszintű problémákra hívja fel a figyelmet, amik az egyházban vakon megbízó emberek több generációját is kilátástalanságba taszították, és amelyek bárhol, bármikor megtörténhetnek.

„Az egyetlen ökumenikus érték a pénz”

A film központi szimbóluma a George családjában féltve őrizgetett, 21 rubinkővel ellátott svájci óra. Egy dédapai örökség, amelyet hagyományosan apáról fiúra örökítenek, és amelynek elvesztése a régi értékrend és szellemiség elvesztését is jelképezi a filmben. „Az egyetlen ökumenikus érték a pénz” – jegyzi meg egy adott ponton az egyik hű egyházzsolga, míg egy másik jelenetben egy püspök arra mutat rá nevetve, hogy „az egyházban nincs demokrácia, csak szófogadás” – amely szöges ellentétben áll azokkal a demokratikus változásokkal, amiket a román társadalom és politikum remél a jelenkori szálban az orosz–ukrán háború kapcsán megerősödött amerikai és európai befolyástól.

Öröklődő tragédiák

A korrupció felszámolásán dolgozó ügyésznő egyre szorultabb helyzetbe kerül sorozatos politikai pálfordulások nyomán. Jelentőségteljes az a jelenet, amikor a Mickey Rourke által alakított amerikai államtitkárt egy vadásztúrára viszik, ahol vendéglátói pálinkával itatják, néptáncot járnak vele a tűz körül és báránybőrbe öltöztetik – teljesen átlényegítve az excentrikus karaktert, amely maga is a rendszer részévé válik. A múltbéli és jelenkori történetek számai szövevényes úton egybefonódnak, s mire a film a végéhez közeledik, megvalósul a mély tragédiák továbbörökítése a következő generációkra.

A végkifejlet, bár egy történetet lezár, számos megoldásra váró társadalmi problémát nyitva hagy. Ciprian

Mega rendezőt dicséri, hogy a *21 de rubini* erőteljes képsorai a vetítés végét követően is hosszán elkísérik a nézőt – akit a film hangulata szinte bekebelez.

Bemutatása előtt is pályafutásokat indított be a film

A nagyváradi bemutató utáni közönségtalálkozón a rendező kiemelte: bejárták már a filmmel Konstancát, Brassót, Temesvárt és Jászvásárt, a váradi vetítést viszont mindvégig izgatottan várta, hiszen ez szíve városa, melynek közössége jelentős szerepet vállalt a filmben, ahol körülbelül ezer ember statisztált. Az előbemutatón egyébként a film készítői közül sokan megjelentek, a rendező mellett producerek, színészek és technikusok is. Mint beszámolóikból kiderült, a *21 de rubini* egy bő hatéves projekt volt. A film egyik producere, Laura Mega elmondta, hogy a múltbéli jelenetek forgatását 2017-ben kezdték meg Dobrudzsában, Niculițel és Tulcea településeken, de az első vágással nem voltak elégedettek a készítők. A helyzetet egy új befektető, Silviu Ciobanu csatlakozása mentette meg, aki hozzásegítette a csapatot, hogy a gyenge kezdés után a jelenkori jeleneteket Nagyváradon forgathassák le, és neki köszönhetően sikerült bevonzaniuk a filmbe nemzetközileg elismert sztárokat is. A produkció felfedezettje, a Georget alakító Mihnea Moldoveanu szintén jelen volt a váradi vetítésen. Mindössze 16 éves volt, amikor elnyerte a szerepet és megkezdte a film forgatását. Mindent Mega csapattól tanult meg. Ennek köszönhetően beindult profi színészi karrierje, s azóta több produkcióban is részt tudott ven-

ni, melyek közül a legfajszínűsabb talán a tavaly megjelent *Metronom*.

„Az egyház itt van a vetítőtérben”

Mikor a váradi közönségtalálkozón feltették a kérdést a rendezőnek, hogy a filmben megjelenített visszaélések miatt nem hurcolta-e meg őt az egyház, tekintve, hogy maga is pap és a rendszer része, Ciprian Mega a következőt válaszolta: „Az egyház itt van ebben a vetítőtérben, hiszen az egyház a hívekből áll, és ők eljöttek megnézni a filmet.” Mint kifejezte, hisz a filmek azon erejében, hogy képesek tüzet gyújtani az emberi lelkekben, és megmozdíthatnak egy társadalmat. Meglátása szerint fontos volna, hogy az emberek „visszaszerezzék maguknak az egyházat”, amelyet ő maga a nép egyetlen autentikus örökségének tart.

Mindez még inkább dicséri Ciprian Mega szakmaiságát, hiszen a *21 de rubini* magával ragadó és jellegzetesen szerzői film, amely elejétől a végéig a készítője kézjegyét és világlátását hordozza magán, mégsem fogalmaz meg konkrét kritikát, nincs propagandisztikus jellege, és az eseményeket pusztá

Ciprian Mega rendező

önvalójukban mutatja be, szájbarágás nélkül, önálló gondolatokat ébreszt a nézőkben, s egyben rájuk hagyja az ítékezés jogát és felelősségét.

Szombati-Gille Tamás